

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

م. روان شید

۰۳ دسمبر ۲۰۱۶

معرفی کتاب

صدای بلندِ جانهای آزاده جهان

از احمد کایا تا باب دیلان

نویسنده و مترجم: بهرام رحمانی

بی‌شک کمتر کسی است که احمد کایا را نشناسد، خواه به عنوان یک خواننده دوست داشتنی و فهیم از دید عوام‌ترها، و خواه از زاویه هنر ناب انقلابی که در صدا و ترانه‌هایش وجود داشت، از نگاه آن‌ها که به هنر جدی‌تر و منتقدانه نگاه می‌کنند.

هنر گویا در ذات خود همیشه معترض است، معترض به وضع موجود - و احمد کایا جزو هنرمندانی بود که این اعتراض را در ترانه و حتی نوع اجرای آوازهایش تجسم بخشید. وقتی از ذات معترض هنر می‌گوئیم، یعنی باید به درک درست و بجای اعتراض اشاره کنیم. یعنی که جوهره اعتراض، نه ایجاد هرج و مرج یا «همیشه ساز مخالف زدن»، که ادراک وضعیت موجود (در هر مقوله‌ای)، و ساختن تأثیرگذارترین راه و شیوه برای ارائه این اعتراض است، اعتراضی که روبه‌سوی ساختن دارد نه ویران کردن.

شعر، ترانه، آواز، رقص، تاتر، موسیقی... همه به‌نوعی معترض‌اند، معترض به موجودیتی که موجودیت دلخواه انسانی نیست، یا نشده است. درک درست این مقوله، خود هنری دیگر است که البته این بخش از هنر شاید به تمامی در یک هنرمند وجود نداشته باشد. احمد کایا اما پدیده‌ای بود انگار که از سوهای گونه‌گون دارائی‌هائی منحصر به فرد داشت که این سوهای مختلف را بهرام رحمانی در کتاب «صدای بلندِ جان‌های آزاده جهان» ترجمه و به تألیف آورده است.

رحمانی در این کتاب با بررسی، تحلیل و واشکافی زندگی هنری احمد کایا، خوانناخواه می‌آید تا می‌رسد به باب دیلان زنده، باب دیلانی که درست همزمان با انتشار این کتاب، شاید از زاویه‌هائی در ناباوری، جایزه نوبل ادبیات ۲۰۱۶ را از آن خود می‌کند، کتابی که پیش از آن که دیلان به نوبل برسد تحریر شد و این همزمانی هوشمندانه می‌تواند به نگاه و هوشمندی مؤلف کتاب - به بهرام رحمانی برگردد.

احمد کایا تنها ۴۳ سال زیست، چهل‌وسه سالی که سرشار از نبوغ، نوآوری و در نهایت شهرت غبطه برانگیز او در صحنه هنر، موسیقی، و دفاع از آزادی‌های اندیشه و بیان صرف شد.

بهرام رحمانی در کتاب «صدای بلند جان‌های آزاده جهان» پله‌پله زندگی و هنر احمد کایا را به تصویر می‌کشد تا خواننده پیگیر و علاقه‌مند بتواند با مطالعه این کتاب، هم با زندگی و هنر احمد کایا به درستی آشنا شود و هم جایگاه او را در سوهای مختلف ببیند و بشناسد، تا آنجا که این بررسی و تحلیل و شاید مقایسه تحلیلی، با اشاره به هنر باب دین به پایان می‌رسد.

رحمانی از قول وال استریت ژورنال می‌گوید که «باب دین سمبل و نماد موسیقی اعتراضی در سراسر جهان است»، و شاید بتوان این لقب یا ردا را همزمان با احمد کایا به‌کار برد و تقسیم کرد، هنرمندی که با مرگی مشکوک، به انتهای خلایق و شهرت رسید.

بهرام رحمانی در پایان کتاب «صدای بلند جان‌های آزاده جهان» با اشاره‌هایی به‌موقع و بجای ادبیات را از دیدگاه‌های مختلف مورد توجه و بررسی قرار می‌دهد تا خواننده بتواند در جمع‌بندی آنچه از زندگی احمد کایا به تحریر آمد، جایگاه واقعی او را در مقوله هنر، و هنر ناب، بهتر ببیند و بشناسد.

رحمانی در بخشی از «سخن پایانی» می‌گوید: طرح بحث شعر محض و جوهر شعری یا تعهدگریزی و شعر و ترانه غیرسیاسی، خود متأثر از رویکردهای سیاسی حاکمان مستبد است که سعی در حفظ حاکمیت و ادامه سلطه فرهنگ استبدادی بر جامعه را دارند.

اگرچه به نظر می‌آید این سخن جای حرف‌وگفت زیادی دارد و از زوایای مختلف باید به آن نگاه کرد، اما آنچه مشخص است این است که رحمانی نه در جایگاه نظریه‌پرداز، که با هدف ایجاد سؤال در ذهن خواننده و درگیر کردن داشته‌های پیشین، او را به تفکری دوباره و شاید ترمیم داشته‌های قدیمی وا می‌دارد.

در کتاب «صدای بلند جان‌های آزاده جهان» خواننده با نظریه‌های مختلفی پیرامون هنر و جایگاه هنر روبه‌روست. از تولستوی تا ژان پل سارتر، و تا امروزی که هنر ناب، با تعاریف مختلف و متنوعی که پدید آورده، بخش‌هایی از جهان را به سوی خود می‌کشد.

مؤلف از قول ژان پل سارتر می‌گوید: ادبیات نیازمند آن است که عمومی و جهانی باشد. پس نویسنده اگر می‌خواهد همگان را مورد خطاب قرار دهد و آثارش را همگان بخوانند، باید در صف اکثریت قرار گیرد، یعنی در صف دو میلیارد انسان گرسنه!

و گویا نتیجه این اندیشه کسی می‌شود چون احمد کایا.

کتاب «صدای بلند جان‌های آزاده جهان» حاوی شعرهایی از یوسف هایل اوغلو، علی چینار، و از بخش‌های متنوعی در شناخت زندگی و فعالیت‌های احمد کایا تشکیل شده که هر بخش می‌تواند اطلاعات دقیقی از زندگی تا مرگ این هنرمند را به خواننده نشان بدهد.

بیوگرافی زندگی احمد کایا، ماجرای دریافت جایزه روزنامه‌نگاران ترکیه، آثار هنری، ترانه‌ها، دفاعیات... همه و همه، همچون پازلی برای شناخت درست و دقیق زندگی هنرمندی است که کم اما پربار زیست...

ناشر: نشر کتاب ارزان (استکهلم)

یکم دسمبر ۲۰۱۶